

22. november 2004

E2

3/1321-0304-0015

3/1321-0304-0011

3/1321-0304-0012

3/1321-0304-0013

3/1321-0304-0014

/IHO/DIH/MS/CP

Punkt 5. Notat til beslutning**Energitilsynets møde den 22. november 2004****Godkendelse af metoder til fastsættelse af priser og vilkår for transmission og distribution af naturgas****ENERGITILSYNET**
møde 56**Resumé**

1. I dette notat vurderer Energitilsynet (ET) naturgas transmissions- og distributionsselskabernes metoder for fastsættelse af priser og vilkår. Notatet er struktureret således, at der ved behandling af hvert metodeelement først er anført selskabernes argumentation og dernæst ETs vurdering. Denne struktur er valgt af hensyn til at sikre den bedste forståelse og helhedsopfattelse af de respektive metodeelementer.

2. ET har vurderet selskabernes metodeelementer i forhold til NGFLs bestemmelser og principper om bl.a. forsyningssikkerhed, effektiv udnyttelse af infrastruktur og økonomiske ressourcer, velfungerende naturgassystem og omkostningseffektivitet. Derudover har ET vurderet metoderne i forhold til de specifikke kriterier, der gælder for selskabernes priser og vilkår. Som supplement har ET inddraget elementer fra EU Kommissionens fortolkningsbidrag af regulators godkendelse af metoder.

3. ETs godkendelse af selskabernes metoder vedrører den overordnede principielle metode. Det skyldes, at en del problemstillinger først bliver aktuelle, når priser og vilkår anvendes i praksis. Det vil her være u hensigtsmæssigt, hvis ET behandler en metode for detaljeret på et tidspunkt, hvor det ikke er givet, hvordan priserne og vilkårene kommer til at fungere i praksis.

4. ET har således ikke taget stilling til konkrete forhold samt de mere detaljerede metodeelementer, der måtte være relateret til metoden. ET vil efterfølgende kunne tage en konkret problemstilling relateret til en godkendt metode op af egen drift eller på baggrund af en klage.

5. Uanset at der er stor forskel på transmissions- og distributionselskabernes valgte tarifstruktur, er det ETs vurdering, at dette ikke er i strid med NGFL. Baggrunden herfor er, at det er ETs opfattelse, at flere forskel-

lige tarifstrukturer kan rummes indenfor NGFLs bestemmelser. Dels er der stor forskel på transmissions- og distributionsselskabernes kundegrupper. Dels finder ET, at der ved en vurdering af en given tarifstrukturens rimelighed og fleksibilitet skal ses på de samlede bestemmelser som helhed for adgang til og brug af et transportsystem. Endelig kan den aktuelle markedssituation spille ind på valg af en given tarifstruktur.

6. Det er ETs vurdering, at Gastras tarifstruktur ikke er i strid med NGFL. ET vil fortsat vurdere forhold omkring tarifstruktur og adgangen til markedet. ET finder, at Gastras metode for transportprodukter af kort varighed, incitamentsbaserede elementer, balancering og proces er i overensstemmelse med NGFL. ET fastholder den foreløbige godkendelse af Gastras metode for prisfastsættelse af 30. september 2004, jf. også punkt 67-69. ET vil med udgangspunkt i ikrafttrædelse af Lov om Energinet Danmark behandle Gastras metoder for prisfastsættelse i forhold til den ny regulering.

7. Det er ETs vurdering, at distributionsselskabernes tarifstruktur ikke er i strid med NGFL. ET følger løbende udviklingen af markedet, herunder også forholdet omkring tarifstruktur. ET har fundet selskabernes metode vedr. blokpris og hensyn til naturgassens konkurrenceevne i overensstemmelse med NGFL. ET finder, at metoder for gebyrfastsættelse som udgangspunkt skal være omkostningsrelateret, hvilket ET vil lægge vægt på i en evt. senere konkret vurdering af et givent gebyr.

Afgørelse

8. Det **meddeles** Gastra A/S, DONG Distribution A/S, Hovedstadsregionens Naturgas I/S, Naturgas Midt-Nord I/S og Naturgas Fyn A/S, at

- I. Energitilsynet ikke finder Gastras tarifstruktur med 75 % kapacitetstarif og 25 % volumentarif i strid med NGFL. Gastras metode for tarifstruktur bliver derfor godkendt, jf. NGFLs § 36a. Energitilsynet vil dog fortsat vurdere forhold omkring tarifstruktur og adgangen til markedet.
- II. Energitilsynet fastholder Gastras foreløbige godkendelse af 30. september 2004 af metode for prisfastsættelse (forrentningsgrundlag/sats og omkostningsbase/afskrivningsmetode), jf. NGFLs § 36a. Energitilsynet vil med udgangspunkt i ikrafttrædelsen af Lov om Energinet Danmark foretage en behandling af Gastras metoder for prisfastsættelse på det ny grundlag.
- III. Energitilsynet finder, at Gastras proces med løbende at inddrage markedsaktører i forbindelse med udarbejdelse af Regler for Gastransport bidrager til et velfungerende naturgasmarked og giver gennemsigtighed omkring priser og vilkår.
- IV. Energitilsynet godkender Gastras øvrige metodeelementer jf. tabel 1 som behandlet i notatet og bilag 7, jf. NGFLs § 36a.

- V. Energitilsynet ikke finder, at NGFs, DONG Distributions, HNGs og Naturgas Midt-Nords tarifstruktur med ren volumenbaseret tarifering er i strid med NGFL, jf. NGFL § 36a. Distributionsselskabernes metode for tarifstruktur bliver derfor godkendt jf. NGFLs § 36a. Energitilsynet følger dog løbende udviklingen af markedet, herunder også forholdet omkring tarifstruktur.
- VI. Energitilsynet godkender distributionsselskabernes øvrige metodeelementer, jf. tabel 2, som behandlet i notatet og bilag 7, jf. NGFLs § 36a.

Sagsfremstilling

Indledning

9. Denne sag vedrører Energitilsynets (ET) endelige godkendelse af naturgas transmissions- og distributionselskabernes metoder for fastsættelse af priser og vilkår.

10. ET skal i henhold til naturgasforsyningslovens (NGFL)¹ § 36a godkende metoder for fastsættelse af transmissions- og distributionspriser og vilkår på naturgasområdet inden prisernes og vilkårenes ikrafttrædelse. Transmissions- og distributionselskaberne har udmeldt nye priser og vilkår pr. 1. oktober 2004.

11. Energitilsynets sekretariat (ETS) har den 30. september 2004 foreløbigt godkendt selskabernes metoder for fastsættelse af priser og vilkår jf. ETs afgørelse af 27. september 2004. Det gælder Gastra, Naturgas Fyn (NGF), DONG Distribution, HNG og Naturgas Midt-Nord (HNG/MN).

12. ET har med udgangspunkt i selskabernes redegørelser og efterfølgende supplerende oplysninger gennemgået selskabernes metoder for priser og vilkår med henblik på at kunne give en endelig godkendelse heraf.

13. ET har i sin gennemgang af de enkelte metodeelementer vurderet disse i forhold til NGFLs bestemmelser og kriterier for selskabernes priser og vilkår samt inddraget EU Kommissionens fortolkningsbidrag af regulator godkendelse af metoder for fastsættelse af priser og vilkår. Metodeelementerne og de af ET opstillede kriterier, jf. ovenstående, er blevet struktureret i en overordnet checkliste med kommentarer for hvert selskab.

14. Med udgangspunkt i den overordnede checkliste har ET udvalgt et antal metodeelementer til nærmere belysning i dette notat. ET gennemgår således ikke alle metodeelementerne i notatet. Der henvises til checklisten, hvoraf ETs behandling af samtlige elementer fremgår. ET har valgt de metodeelementer ud, der vurderes at være af særlig principiel karakter, f.eks. tarifstruktur og incitamentsbaseret princip.

15. Generelt gælder det for ETs godkendelse af selskabernes metoder, at godkendelsen vedrører den overordnede principielle metode, uden ET har taget stilling til konkrete forhold, herunder de mere detaljerede metodeelementer, der måtte være relateret til metoden.

16. Baggrunden herfor er, at det vil være uhensigtsmæssigt med en for detaljeret behandling af de metoder, der gælder for priser og vilkår, forinden

---

¹ LBK nr. 130 af 27. februar 2003 som ændret ved § 2 i lov nr. 494. af 9. juni 2004 om ændring af lov om elforsyning, lov om naturgasforsyning og lov om varmforsyning.

de aktuelle priser og vilkår har været anvendt i praksis. Det skyldes, at det er ETs erfaring, at en række problemstillinger først opstår eller kommer frem i lyset, når priser og vilkår har været anvendt i praksis. Endelig er de i lovbe-mærkningerne (NGFLs § 36a) anførte eksempler vedr. metoder af generel og overordnet karakter. Derfor finder ET, at et overordnet og generelt ni-veau må være det korrekte at anvende ved godkendelsen af metoder.

17. ET/ETS vil løbende vurdere metodernes hensigtsmæssighed i for-hold til markedssituationen og øvrige væsentlige forhold for adgang til og brug af systemerne, i relation til om forudsætningerne/grundlaget som ET har godkendt metoderne efter, bliver ændret. ET/ETS kan bl.a. blive be- kendt med nye eller ændrede oplysninger af relevans for tidligere godkendte metoder som følge af en klage eller markedssituationen i øvrigt. ET/ETS vil altid kunne tage en problemstilling omkring en godkendt metode op af egen drift eller på baggrund af en klage. ET/ETS vil derefter i en konkret be- dømmelse kunne tage stilling til mere specifikke forhold i relation til en tid- ligere godkendt metode. Således vil ET/ETS kunne forholde sig til, om den generelle metode i det konkrete tilfælde er i overensstemmelse med NGFL, herunder om mere detaljerede metodeelementer er i overensstemmelse med NGFL.

18. Gastras metodeelementer vil blive behandlet i ét vurderingsafsnit og distributionsselskabernes metodeelementer i et andet, da der er forskel på en række af metodeelementerne samt forskelle på nogle af de kriterier, som transmissionselskabet og distributionsselskaberne i henhold til NGFL skal opfylde.

Lovgrundlag og kriterier for selskabernes metoder

19. Det følger af NGFLs § 36a, at ”Priser og betingelser for anvendelse af transmissions- og distributionsnet samt LNG-faciliteter fastsættes af transmissions- og distributions- og LNG-selskaber efter offentliggjorte me- toder, som er godkendt af Energitilsynet.”² Det ses bl.a. af bemærkninger, at ”Formålet er at sikre, at metoderne er i overensstemmelse med naturgasfor- syningsloven.”

20. Af NGFLs § 40, stk. 1, nr. 1 ses det, at transmissions- og distributi- onsselskaber til Energitilsynet skal anmelde de metoder, der anvendes til at beregne eller fastsætte betingelser og vilkår for adgang til transmissions- og distributionsnet, herunder tariffer.

21. Nedenfor sammendrages de kriterier, som ET i henhold til NGFL og Kommissionens fortolkningsbidrag har opstillet ved vurdering af selskaber- nes metoder.

---

² LNG er flydende naturgas. LNG er p.t. ikke aktuelt i Danmark.

22. *NGFLs generelle kriterier*

- § 1: Hensyn til forsyningssikkerhed, samfundsøkonomi, miljø og forbrugerbeskyttelse
- De alm. bemærkninger: En effektiv udnyttelse af infrastruktur
- De alm. bemærkninger: Et velfungerende naturgassystem og naturgasmarked
- § 1: Effektiv anvendelse af økonomiske ressourcer
- De alm. bemærkninger: Omkostningseffektivitet
- § 1: Skabe konkurrence for naturgas
- § 1 og bemærkningerne hertil: Sikker og billig naturgasforsyning
- De alm. bemærkninger: Hensyn til særlige forhold i gassektoren, f.eks. forsyningssikkerhed
- § 18, stk. 2: Adgang til systemet på grundlag af objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende kriterier.

23. *NGFLs specifikke kriterier vedr. transmission*

- § 9: Omkostninger til nødforsyning skal bæres af alle forbrugere tilsluttet systemet
- § 38: Tariffer og betingelser fastsættes under hensyntagen til ikke-diskrimination, selskabets omkostninger og et rimeligt afkast
- § 38 bemærkninger: Primære grundlag for ETs rimelighedsvurdering er forholdet mellem pris og omkostninger
- § 38 bemærkning: Hensyn til priser og betingelser på tilsvarende markeder
- § 38 bemærkninger: ET skal føre tilsyn med, at priser og betingelser er rimelige og ikke-diskriminerende.

24. *NGFLs specifikke kriterier vedr. distribution*

- § 37, stk. 2: Tariffer fastsættes efter rimelige, objektive og ikke-diskriminerende kriterier ift. hvad de enkelte brugere og forbrugere giver anledning til
- § 37, stk. 2 bemærkninger: Ingen krydssubsidiering til fordel for bestemte kategorier
- § 37, stk. 2 bemærkninger: Tarifferne skal være uafhængige af transportafstand
- De alm. bemærkninger vedr. distribution: De enkelte brugere skal som minimum bære de omkostninger, der direkte kan henføres til disse.

25. Kommissionens fortolkningsbidrag

Regulator skal ved godkendelse af metoder forholde sig til

- At potentiel krydssubsidiering undgås
- Kapitalværdien, forrentningssatsen, afskrivningsgrundlag og drifts-omkostningerne³
- At tariffer generelt set skal reflektere omkostningerne, men det er OK med et vist incitamentselement (f.eks. for at øge effektivitet og udbygning af nettet)
- At tarifstrukturen skal være ikke diskriminerende og i rimelig grad afspejle omkostningerne.

1. Gastras metodeelementer

26. I tabel 1 nedenfor fremgår ETs samlede vurdering af alle Gastras metodeelementer.

Tabel 1

	Vurdering → Metodeelement ↓	OK	(OK)
1	<i>Tarifstruktur</i>	X	
2	<i>Produkter af kort varighed</i>	X	
3	<i>Incitamentsbaserede elementer</i>	X	
4	Tarifmetode for nødforsyning	X	
5	Entry-Exit	X	
6	Gebyrmetoder	X	
7	<i>Forrentningssats- og -grundlag</i>		X
8	<i>Omkostningsbase og afskrivningsmetode</i>		X
9	<i>Metode for balancering</i>	X	
10	Nominering og allokering	X	
11	<i>Proces</i>	X	
12	Kreditgodkendelse	X	

Punkterne med *kursiv* angiver de elementer, der bliver behandlet i dette notat.

Forklaring til vurderingsfelt:

OK	I overensstemmelse med NGFL
(OK)	Fastholdelse af den foreløbige godkendelse – ny behandling på et senere tidspunkt, jf. punkt 69.

³ Som følge af national lovgivning gælder det i Danmark kun for transmission, da distributionselskaberne er underlagt indtægtsrammeregulering, jf. NGFLs § 37a.

27. Med udgangspunkt i Gastras redegørelse af metoder diskuteres og vurderes nedenfor de enkelte metodeelementer. Et sammendrag af Gastras argumentation er anført under hvert metodeelement.

Gastras tarifstruktur

28. Et væsentligt element i en tarifiering er tarifstrukturen, der angiver i hvilken grad der i tarifieringen er en fordeling af kapacitets- og volumenbetaling. Kapacitetsbetaling relaterer sig til en på forhånd reserveret kapacitet, hvor der via tariffen betales *uafhængigt* af den aktuelle transporterede naturgas. Volumenbetaling relaterer sig til den faktiske transport af gas. Der er p.t. ikke kapacitetsbegrænsninger i Gastras transmissionssystem.

Gastras argumentation

29. Gastra anvender en kombination af kapacitets- og volumenbetaling (75 % kapacitetsbetaling og 25 % volumenbetaling). Størstedelen af Gastras omkostninger (ca. 95 %) knytter sig til kapacitet og kun en lille del af omkostningerne er afhængige af, hvor meget gas der transporteres. Dvs. størstedelen af Gastras omkostninger er faste omkostninger, f.eks. driftsomkostninger, administrationsomkostninger, afskrivninger og forrentning.

30. Gastra finder, at tarifstrukturen i høj grad bør følge omkostningsstrukturen. Dermed sikres, at de enkelte transportkunder har en betaling svarende til deres udnyttelse af infrastrukturen. Gastra påpeger, at kapacitets- og volumenbetaling har stor fordelings- og incitamentsmæssig betydning. Ren volumenbetaling er en fordel for kunder med et ujævnt forbrug, mens ren kapacitetsbetaling er en fordel for kunder med et jævnt forbrug.⁴

31. Kapacitetsbetalingen giver derved, ifølge Gastra, sunde incitamenter til et mere jævnt forbrug. Det har ligeledes betydning for kapacitetsudnyttelsen, at Gastra har mulighed for at disponere eventuel ledig kapacitet til transport af yderligere mængder – f.eks. transit. Gastra mener, at en tarifstruktur med incitamenter til et mere jævnt forbrug sikrer, at transmissionssystemet bliver udnyttet mere effektivt, og mere gas vil kunne transporteres uden udvidelser af kapaciteten. Gastra henviser endvidere til, at en stor andel af kapacitetsbetaling er udbredt i EU, og at både CEER og EU-Kommissionen anbefaler kapacitetsbetaling.

ETs begrundelse

32. Det er ETs vurdering, at Gastras valgte tarifstruktur ikke er i strid med NGFL og Kommissionens fortolkningsbidrag. Tarifstrukturen reflekterer i rimelig grad de bagvedliggende omkostninger og det er ETs umiddel-

---

⁴ Jf. også Energitilsynets afgørelse af 28. juni 2004: ”HNG/Gastra – Energi E2 klager over betaling ved overleverance.”

bare vurdering, at tarifstrukturen fremmer en effektiv udnyttelse af infrastrukturen⁵. Strukturen virker ikke-diskriminerende med sin opdeling i variabel og kapacitetsbetaling, da denne opdeling netop tager hensyn til forskellige kundegruppers anvendelse af nettet.

33. Når hovedvægten (75 %) af en transportkundes betaling for transport i transmissionssystemet udgør en kapacitetsbetaling, reflekterer det i rimelig grad omkostningerne samt giver incitamenter til at udnytte systemet effektivt – hvilket er til alle brugeres fordel. Hvis systemet ikke blev udnyttet effektivt kunne det dels betyde forøgede omkostninger ved at drive nettet og dels betyde, at nettet skulle udbygges førend nødvendigt. Dette ville ikke være hensigtsmæssigt eller i øvrigt foreneligt med NGFLs formål. Det lægges også til grund, at Gastra har mulighed for at disponere ledig kapacitet til transit. Det er vigtigt af hensyn til liberaliseringen af markedet for naturgas på europæisk plan.

34. Det er ETs opfattelse, at en vurdering af tarifstrukturen skal ses i sammenhæng med adgangen til systemet som helhed. Når hovedvægten ligger på kapacitetsbetalingen, er det af stor betydning, at der i Gastras system er mulighed for at indgå korte kontrakter af f.eks. 1 dags varighed samt mulighed for at handle med transportkapacitet, naturgas og balancemargin⁶. Dette giver en fleksibilitet, som er nødvendig for specielt kunder med ujævnt forbrug.

35. ET lægger i sin vurdering også vægt på, hvilke forhold der gælder på tilsvarende markeder, jf. bemærkningerne til NGFLs § 38. Det ses her, at en stor del af de andre transmissionsselskaber i EU også benytter sig af en tarifstruktur med en hovedvægt på kapacitetsbetalingen. I den forbindelse skal ET pege på, at den engelske regulator OFGEM (UK regnes for at være det land, der er længst fremme i liberaliseringen) har anbefalet en tarifstruktur med 75 % kapacitetsbetaling og 25 % volumenbetaling.

36. Det bemærkes, at ET tidligere i 2004 gennemførte interviews/markedsforespørgsler blandt centrale aktører på baggrund af en henvendelse vedr. ønske om en anden tarifstruktur. Den foreløbige undersøgelse viste, at de forskellige aktører har delte meninger om, hvilken tarifstruktur, der er optimal.

37. I forlængelse heraf har ET fortsat fokus på problemstillingen og på den baggrund vil ET løbende vurdere forhold omkring tarifstruktur og adgangen til markedet, jf. også punkt 111 nedenfor.

---

⁵ Jf. også Energitilsynets afgørelse af 28. juni 2004: HNG/Gastra – Energi E2 klager over betaling ved overleverance.”

⁶ Gastras Capacity Transfer Facility (CTF), Gas Transfer Facility (GFT), Balance Transfer Facility (BTF). Gastra har den 1. oktober lanceret et web-baseret mødested (Bulletin Board) for handel med kapacitet, gas og balancemargin. Handlen foregår bilateralt.

38. Samlet set finder ET, at Gastras tarifstruktur ikke er i strid med NGFL, jf. NGFL § 1, § 18, stk. 2, § 38 og de alm. bemærkninger. ET finder, at det er af stor betydning for et marked, hvilken tarifstruktur der vælges – særligt når strukturen har fordelingsmæssige konsekvenser. Selvom en tarifstruktur ikke vurderes at være i strid med NGFL, betyder det ikke, at der ikke måtte være en anden tarifstruktur, der kunne skabe bedre rammer for et velfungerende naturgasmarked.

Gastras transportprodukter af kort varighed

39. For at få adgang til transmissionssystemet skal en transportkunde bestille transportkapacitet med en given varighed. Et transportprodukt med kort varighed er en reserveret transportkapacitet for typisk en måned, uge eller et døgn.

Gastras argumenter

40. Gastra anfører, at prisen på de korte måneds-, uge- og dagsprodukter er fastsat som en forholdsmæssig del af prisen på årskapacitet. Belastningen af transmissionsnettet er større om vinteren end om sommeren, hvilket er afspejlet i prisen, da produkterne er dyrere om vinteren end om sommeren. For at give transportkunderne incitament til at købe kapacitet på lange kontrakter er enhedsprisen for kapacitet lavere, når kapaciteten købes på årskontrakter. Dette skal bl.a. afspejle, at investeringer i ny kapacitet kræver langsigtet planlægning.

41. Gastra har i sin prissætning af de korte produkter taget udgangspunkt i priser på tilsvarende markeder i EU. Gastra har fastsat sin pris på korte produkter på niveau med de laveste priser for korte produkter i EU.⁷

ETs begrundelse

42. ET finder, at korte produkter giver fleksibilitet og bidrager til en effektiv udnyttelse af infrastrukturen og et velfungerende naturgasmarked.⁸ Det synes hensigtsmæssigt, at prisen er differentieret hen over året, da prisen på den måde afspejler belastningen af transmissionsnettet.

43. ET vurderer endvidere, at det fremmer en effektiv udnyttelse af infrastrukturen, at enhedsprisen for kapacitet på årsbasis er lavere, end for korte produkter. Når transportkunderne på den måde får incitament til at købe lange kontrakter, bidrager det til at transmissionsselskabets investeringer og udvidelser kræver langsigtet planlægning. Det er dog ETs opfattelse,

⁷ Gastra har overfor ETS dokumenteret dette på en planche fremvist på et møde i efteråret 2004.

⁸ Jf. også tidligere Tilsynsavgørelse af 28. juni 2004, ”HNG/Gastra – Energi E2 klager over betaling ved overleverance.”

at prisen på de korte produkter ikke i væsentlig grad må overstige enhedsprisen af kapacitet for årskontrakter.

44. Endelig lægger ET vægt på, at Gastra i sin prissætning har set på tilsvarende markeder. I den forbindelse er det ETs opfattelse, at det er væsentligt, at Gastra har fastsat sine priser på korte produkter med udgangspunkt i det laveste niveau i forhold til de andre EU lande.

45. Samlet set er det ETs vurdering, at Gastras metode for prissætning af de korte produkter er rimelig og i overensstemmelse med NGFL, jf. NGFLs § 1, § 18, stk. 2, § 38 og de alm. bemærkninger. En vurdering af det konkrete prisniveau for de korte produkter må imidlertid afhænge af en evt. konkret bedømmelse.

Gastras incitamentsbaserede elementer

46. Gastra har indbygget et incitamentsbaseret priselement i en række tariffier og gebyrer, jf. punkt 47 ff. Det incitamentsbaserede element relaterer sig ikke direkte til de forbundne omkostninger. Formålet med metodeelementet er at påvirke kundernes adfærd.

Gastras argumentation

47. Gastra har indbygget et incitamentselement i f.eks. sin opdeling af kapacitets- og volumenbetaling for at fremme en maksimal udnyttelse af nettet gennem et jævnt transportforløb samt i prisen for de korte produkter, jf. ovenfor i punkt 43. Derudover pålægger Gastra i visse situationer transportkunderne et gebyr for at give incitament til hensigtsmæssig adfærd ved brug af systemet. Det gælder bl.a. nominerings- og overleverancegebyr.⁹ Gastra forklarer bl.a., at nomineringsgebyret giver incitament til at nominere korrekt, så Gastra får et retvisende billede af de mængder transportkunderne forventer at transportere time for time i det kommende døgn. Dette er af betydning for en sikker og stabil drift af transmissionssystemet.

48. Overleverancegebyret giver ifølge Gastra transportkunden incitament til at bestille den kapacitet, der faktisk skal anvendes, og til ikke efterfølgende at overskride den bestilte kapacitet. I priserne for køb og salg af balancegas er der tilsvarende indbygget incitament til at undgå ubalancer. Metoden vedr. balancering behandles nedenfor i punkt 71 og frem. Gastra anfører, at indtægterne fra incitamentsbetalingerne indgår i Gastras samlede indtægter til dækning af selskabets omkostninger.

---

⁹ Hver dag skal en transportkunde angive en forventet transportmængde for næste døgn på timeniveau. Dette kaldes for nominering. Såfremt transportkundens faktiske transporterede mængde er større eller mindre end det nominerede (dvs. udenfor tolerancen jf. nedenfor punkt 53), opkræves et nomineringsgebyr. Overleverancegebyr er betaling for transporterede mængder udover hvad transportkunden har reserveret og betalt for i systemet (på f.eks. årsbasis).

49. Formålene med at give transportkunderne incitamenter til en hensigtsmæssig brug af systemet er at sikre en effektiv udnyttelse af infrastrukturen, bidrage til en sikker og stabil drift af systemet, sikre at ingen transportkunder anvender kapacitet uden at betale herfor (på andre transportkunders bekostning) samt understøtte Gastras langsigtede planlægning af investeringer.

ETs begrundelse

50. Det fremgår ikke direkte af NGFLs bestemmelser om priser og vilkår, om der må indbygges incitamenter til en bestemt adfærd. Det er ETs opfattelse, at vurderingen af et incitamentsbaseret element skal ses i sammenhæng med NGFLs formål og principper som helhed, som f.eks. effektiv udnyttelse af infrastruktur, velfungerende naturgassystem, effektiv anvendelse af ressourcer, forsyningsikkerhed og sikker transport af naturgas. Et incitamentsbaseret element må ikke være i strid med de generelle bestemmelser om priser og vilkår, dvs. adgang til systemet på grundlag af objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende kriterier.

51. Gastra anvender ifølge redegørelsen primært et incitamentsbaseret element i sin tarifstruktur, i sin prissætning af korte produkter samt i sine gebyrer. Incitamentselementet skal i forbindelse med tarifieringen ses som et supplement til de direkte forbundne omkostninger, der er det primære grundlag for fastsættelsen af prisen.

52. Det er ETs opfattelse, at der kan være en omkostningsmæssig begrundelse indbygget i et incitamentsrelateret tarif/gebyr. F.eks. kan fravær af visse gebyrer på længere sigt via transportkundernes uhensigtsmæssige adfærd risikere at øge omkostningerne for alle brugere af nettet (f.eks. øget driftsomkostninger ved at driften kan blive mere ustabil, hvis transportkundernes nomineringer slet ikke svarer til den aktuelle transport, og unødvendig udbygning af nettet). Dette finder ET ikke rimeligt i forhold til øvrige transportkunder.

53. Transportkundernes overskridelse af f.eks. nomineringer og bestilt transportkapacitet kan skyldes udefrakommende forhold, der påvirker brugen af systemet, som f.eks. temperatur. Derfor finder ET det rimeligt, at Gastra har indbygget en vis tolerancemargin (som det er tilfældet), inden en transportkunde bliver afregnet f.eks. nominerings og overleverancegebyr. Det vil ikke være rimeligt, at der pålægges en transportkunde et incitamentsbaseret gebyr for noget, der ligger uden for kundens kontrol.

54. De under punkt 49 af Gastras angivne formål med incitamentsbestemte priselementer afspejler og understøtter efter ETs vurdering en effektiv udnyttelse af infrastruktur, velfungerende naturgassystem, forsyningsikkerhed og en effektiv anvendelse af økonomiske ressourcer.

55. ET lægger også vægt på, at incitamentsbaserede elementer er indarbejdet i priser og vilkår for tilsvarende markeder i EU. I følge EU Kommissionens fortolkningsbidrag, jf. punkt 25, fremgår det endvidere, at tariffer generelt set skal reflektere omkostningerne, men at det er i orden med et vist incitamentselement for f.eks. at øge en effektiv udnyttelse af systemet.

56. For fastsættelse af tariffer er det ETs vurdering, at disse i størst mulig omfang skal være direkte omkostningsrelateret. Men i visse tilfælde kan det være en fordel at supplere med incitamentselementer, hvor det fremmer en effektiv anvendelse af infrastrukturen samt bidrager til transmissionsselskabets langsigtede investeringsplanlægning og modvirker at en transportkundes uhensigtsmæssige adfærd sker på bekostning af andre transportkunder.

57. ET finder, at indtægter fra incitamentsbaserede tariffer og gebyrer fortsat skal tilbageføres til transportkunderne, som Gastra anfører, selskabet gør i dag. ET finder, at det bør være et krav, at formålene med brug af incitamentsbaserede elementer skal være at bidrage til og understøtte formål og kriterier i NGFL, og gebyrerne/tarifferne skal være gennemsigtige og må ikke virke diskriminerende. Endelig bør det for incitamentsbaserede gebyrer sikres, at der ikke bliver pålagt kunderne gebyrer for forhold, der ligger uden for disses kontrol.

58. På den baggrund er det ETs samlede vurdering, at det kan være hensigtsmæssigt og velbegrunderet i henhold til NGFL at inddrage et incitamentselement ved fastsættelsen af tariffer og vilkår i de tilfælde, hvor en sådan fastsættelse af priser og vilkår lever op til ovennævnte formål, jf. NGFL § 1, § 38 og de alm. bemærkninger.

Gastras prissætningsgrundlag – forrentningsgrundlag/sats og omkostningsbase/afskrivningsmetode

59. Elementerne i prissætningen udgøres af forrentningsgrundlag¹⁰, forrentningssats¹¹, omkostningsbase¹² og afskrivningsmetode¹³. Disse elementer bestemmer det overordnede tarifniveau.

---

¹⁰ Forrentningsgrundlaget er den samlede kapital (bestående af egenkapital og fremmedkapital) som selskabet kan få forrentet via indtægter fra tarifferne.

¹¹ Forrentningssats er den sats der anvendes på forrentningsgrundlaget. Satsen vil afspejle udgifter til fremmedkapital samt en rimelig forrentning af den af ejerne i selskabet investerede kapital.

¹² Med omkostningsbase tænkes på de samlede omkostninger, der må indregnes i priserne. F.eks. drifts- og vedligeholdelsesomkostninger og afskrivninger samt forrentning.

¹³ Med afskrivningsmetode tænkes her på afskrivningsperiode, afskrivningsgrundlag og afskrivningsmodel (model kan f.eks. være lineær eller progressiv)

Gastras argumentation

60. Det er ifølge Gastra ikke muligt at give en detaljeret redegørelse af ovenstående metodeelementer, da disse ifølge Gastra i væsentlig grad afhænger af udfaldet af drøftelser omkring afslutning af transmissionssagen, der blev hjemvist af Energiklagenævnet i august 2003.

61. Gastra finder endvidere, at det vil være hæmmende for markedsdynamikken, hvis der i forbindelse med en godkendelse af metoder skal foretages en detaljeret gennemgang af konkrete værdier som omkostninger, afskrivninger og forrentning anvendt i forbindelse med fastsættelse af tariffer.

62. Gastra forklarer, at omkostningerne relateret til transmission estimeres med udgangspunkt i et foreløbigt budget for den kommende periode. Omkostningselementerne er drifts- og vedligeholdelsesomkostninger (drift og vedligeholdelse af transmissionsnet og M/R stationer, lønomkostninger, markedsudvikling, ledelse og administration), regulatoriske afskrivninger¹⁴ samt forrentning af kapital. Derudover inkluderes forventninger til investeringsbehov i den kommende periode. Afskrivningsperioden for de regulatoriske afskrivninger er som udgangspunkt fastsat til 40 år.

63. Gastra anfører, at selskabet med udgangspunkt i Energiklagenævnets afgørelse har beregnet en forrentningsbase og en rimelig forrentning og afkast af denne. Hertil indgår en forrentning og afdrag af forventede investeringer i den kommende periode. Forrentningen af kapital fastsættes ud fra en sammenligning af niveauet på tilsvarende markeder.

ETs begrundelse

64. Det er ETs vurdering, at Gastras redegørelser af prissætningsgrundlaget ikke har en tilfredsstillende detaljeringsgrad. Selvom prissætningsgrundlaget måtte afhænge af udfaldet af drøftelser med ET, er det givet at Gastra *har* fastsat et prissætningsgrundlag, der ligger til grund for det overordnede aktuelle tarifniveau. I den forbindelse bør Gastra fyldestgørende kunne redegøre for, hvorledes Gastra er kommet frem til indtjeningsgrundlaget – på en sådan måde, at det bliver tydeligt at forstå og muligt at beregne sammenhængen mellem det forventede provenu fra tarifferne og selskabets nødvendige omkostninger. ET finder ikke, at Gastra ved redegørelse af metoder skal fremlægge konkrete værdier, men selv uden en gennemgang af konkrete værdier, bør Gastra kunne foretage en betydelig mere dækkende beskrivelse af denne sammenhæng.

65. ET skal pege på, at økonomi- og erhvervsministeren har fremsat et lovforslag ”Forslag til lov om Energinet Danmark”. Det forventes, at Lov om Energinet Danmark træder i kraft den 1. januar 2005. Energinet Dan-

---

¹⁴ De regulatoriske afskrivninger baserer sig, til forskel fra de selskabsmæssige afskrivninger, på den regulatoriske opgørelse af aktiveres samlede værdi. Den regulatoriske værdi er den værdi, der kan indregnes i priserne.

mark skal varetage den overordnede infrastruktur på el- og naturgasområdet. Loven forventes at få betydning for transmissionselskabet Gastra, da Gastra bliver en del af Energinet Danmark.

66. Lovforslaget angiver de fremtidige generelle rammer, mens ministeren i en bekendtgørelse kan fastsætte nærmere regler om bl.a. indregning af omkostninger og forrentning af priserne. Det er ETs vurdering, at det konkrete grundlag for reguleringen af Gastras priser ændres med lovforslaget.

67. Det skyldes, at der er udestående forhold omkring forrentningen og afviklingen af gælden i Gastra samt forhold omkring Energinet Danmarks mulighed for at forrente lånefinansieringen til købet af aktierne i Gastra. De ny bestemmelser afhænger dermed bl.a. af Energinet Danmarks pris for overtagelse af Gastra fra staten (Finansministeriet).

68. Det er ETs vurdering, at det på baggrund af det ny prissætningsgrundlag, der er på vej, næppe giver mening, hvis ET på nuværende tidspunkt foretager en omfattende behandling af Gastras metodeelementer vedrørende det generelle grundlag for prisfastsættelsen.

69. ET finder derfor, at den foreløbige godkendelse af 30. september 2004 bør fastholdes, indtil ET med udgangspunkt i ikrafttrædelsen af Lov om Energinet Danmark den 1. januar 2005 kan foretage en behandling af Gastras metoder for prisfastsættelse på det ny grundlag.

70. ET vil så hurtigt som muligt optage drøftelser med Gastra vedr. grundlaget for prisfastsættelsen fra den 1. januar 2005 og frem. Grundlaget for prisfastsættelsen og metoderne herfor skal udarbejdes og anmeldes til ET inden ikrafttrædelsen. Gastras redegørelse for grundlaget for prisfastsættelsen skal have en væsentlig mere fyldestgørende karakter end den senest anmeldte redegørelse af metoder for prissætningsgrundlag.

Gastras balancering

71. Regler for Gastransport¹⁵ (RFG) fastsætter, at transportkundens ydelser skal være i balance på døgnbasis (der skal leveres samme mængde ind i systemet, som der tages ud), for at sikre trykket i systemet. RFG fastsætter et balancebånd, hvorefter transportkunden uden omkostninger kan være i ubalance med henholdsvis 5 % om vinteren og 15 % om sommeren. Transportkunden har også mulighed for at indgå aftale om balanceservice, eller henholdsvis købe/sælge naturgas, hvis der er behov for yderligere fleksibilitet.

72. Gastras anmeldte metoder for balancering bygger på et princip om at tilbyde transportkunden flere muligheder for fleksibilitet, så transportkun-

---

¹⁵ Transportkundernes vilkår for adgang til og brug af transmissionssystemet

den kan undgå ubalancer. Hvis transportkunden får ubalancer, der ligger ud over balancebånd, m.v., så ifalder han en incitamentsregulerende balancebetaling.

Gastras argumentation

73. Gastras giver inden for balancebåndet (tolerancemargin) transportkunden adgang til at låne eller parkere gas af en på forhånd fastsat størrelse. Transportkundens leverancer behøver således ikke nøjagtigt at balancere døgn for døgn. Gastra har fastsat et balancebånd, som er størst i sommerperioden og mindre i vinterperioden, hvilket afspejler den skønnede fleksibilitet i systemet i de pågældende perioder.

74. Hertil kan transportkunder, der ønsker det, købe sig til en udvidelse af det tildelte balancebånd eller i tilfælde af et mindre behov end det tildelte sælge hele eller dele af balancebåndet til andre transportkunder. Derudover tilbydes nye forbedrede fleksibilitetsværktøjer, som GTF (Gas Transfer Facility) og BTF (Balance Transfer Facility), så transportkunden har fået endnu et redskab til at sørge for den nødvendige balancering af deres gastransport/- leverancer¹⁶.

75. Hvis transportkunden kommer i ubalance – ud over den tilladte tolerancemargin – således at transportkunden enten trækker for meget eller for lidt naturgas ud af systemet, så skal Gastra købe eller sælge denne gas til transportkunden, således at transportkundens portefølje kommer i balance. Gastra tilvejebringer eller fjerner således den gas, der er i ubalance fra transmissionssystemet, f.eks. ved at trække på sine lagerressourcer. Priserne for køb og salg af balancegas sikrer, at der er incitament til at undgå ubalancer, fordi balancebetalingen er fastsat som procentsatser af en markedspris plus et incitamentsregulerende tillæg.

76. Transportkunden har det økonomiske ansvar i forbindelse med deres egne ubalancer i transmissionssystemet. Dette sikres gennem det økonomiske incitamentssystem, hvor overskudsleverancer eller for stort aftag udenfor balancemargin henholdsvis købes og sælges af Gastra. Indtægter fra incitamentsreguleringen indgår i Gastras samlede indtægter.

77. Det er ikke muligt at opgøre de præcise omkostninger til balancering, idet de ud over selve omkostningerne ved køb og salg af naturgas, består af omkostninger forbundet med det generelle balanceredskab (fx linepack og lagerreserver). Der er forbundet en synergieffekt hermed, der kommer netbrugerne til gode i form af lavere tariffer, idet Gastras omkostninger

---

¹⁶ Ved en aftale GFT kan transportkunderne handle overskydende eller manglende naturgas med hinanden i transmissionssystemet. Ved en BTF kan transportkunderne handle med deres balancebånd, dvs. overdrage fleksibilitet fra balancebåndet til hinanden. Se også ovenfor punkt 33.

til fleksibilitetsreserverne er mindre ved reservering af en samlet lagerkapacitet.

ETs begrundelse

78. ET skal hertil bemærke, at ET tidligere har vurderet (ETs afgørelse af 17. juni 2002), at Gastras balanceringsregler med døgnbalancering og mulighed for gratis renominering¹⁷ af alle foretagne nomineringer udgør et rimeligt udgangspunkt for transportkundens ageren i systemet. Den fastsatte balancemargin har ETS også tidligere – som anført i ovennævnte orienteringsnotat - vurderet som rimelig og afspejlende de faktiske systembehov.

79. Gastras anvendelse af yderligere fleksibilitetsskabende ydelser giver transportkunden gode muligheder for at undgå ubalancer udover de tilladte – en metode, som ET finder rimelig og i overensstemmelse med NGFL's § 38, stk. 2.

80. Som anført ovenfor i punkt 50 ff., giver NGFL's bestemmelser ikke direkte adgang til anvendelsen af incitamentsregulerende tariffer. Men ET finder ud fra en nærmere vurdering ikke, at princippet er i strid med NGFL's formål eller øvrige principper som helhed, ligesom Kommissionen i sit fortolkningsbidrag til de bagvedliggende direktivbestemmelser, anfører at et vist incitamentselement er tilladeligt, såfremt det f.eks. øger effektiviteten.

81. Balancebetalingen skal give transportkunden incitament til at levere input og udtag, hvilket medvirker til at hindre unødige balanceringsomkostninger for Gastra - omkostninger som i sidste ende vil resultere i højere tariffer. Derfor er incitamentsbetalingen i balanceringssammenhæng også at virke effektivitetsfremmende, ligesom minimering af ubalancer udover det tilladte også er ønskeligt i henhold til Gastras forpligtelse til at sikre ansvaret for den overordnede balance i det danske naturgassystem og sikre forsyningssikkerheden.

82. Gastra har – som anført i lovbemærkningerne til § 36a - redegjort for, hvorledes balanceringsomkostningerne forholder sig til indtægterne ved balancebetalingen. Det er således ETs vurdering, at de anmeldte metoder kan godkendes, da det bemærkes at metode for balancebetaling - grundet en konkret klage – underkastes en nærmere vurdering i henhold til naturgasforsyningslovens § 38, stk. 2.

Gastras proces for udarbejdelse af priser og vilkår

83. Proces er ikke et direkte metodeelement. Processen angiver, hvorledes Gastra i forbindelse med udarbejdelsen af nye priser og vilkår involverer

---

¹⁷ En renominering er en ændring af en tidligere foretaget nominering.

aktørerne på markedet. ET har ikke anmodet Gastra om at forklare om processen, men Gastra har selv inddraget det i sin redegørelse.

Gastras argumentation

84. Gastra forklarer om denne proces, at selskabet tilsigter at inddrage aktørerne på markedet i god tid før ikrafttrædelse af nye tariffer. Gastra vil i en normal procedure offentliggøre nye tariffer senest 1 måned inden ikrafttrædelse, og Gastra vil tilstræbe at begrænse tarifjusteringer til én gang årligt. Ved større strukturændringer vil Gastra varsle markedet i god tid.

ETs begrundelse

85. Det er ETs vurdering, at Gastras proces med tidligt at inddrage aktørerne skaber gennemsigtighed på markedet. ET er bekendt med, at aktørerne også løbende bliver inddraget i udarbejdelse af Regler for Gastransport. ET finder, at det bidrager til et mere velfungerende marked, når Gastra inddrager aktørerne i den løbende proces omkring udarbejdelse af tariffer og vilkår. ET anerkender derfor Gastras proces.

2. Distributionsselskabernes metodeelementer

86. Distributionsselskabernes metodeelementer bliver behandlet samlet. Det er stort set de samme metodeelementer, der gør sig gældende for alle selskaberne. Selskabernes argumentation er et sammendrag af de væsentligste argumenter fra selskaberne.

87. I tabel 2 nedenfor fremgår ETs samlede vurdering af samtlige af selskabernes metodeelementer.

Tabel 2

	Vurdering → Metodeelement ↓	OK
1	<i>Tarifstruktur (kapacitet/volumen)</i>	X
2	<i>Bloktarif (volumenbaseret)</i>	X
3	<i>Naturgassens konkurrenceevne i forhold til alternative brændsler</i>	X
4	<i>Gebyrer</i>	X
5	Investeringsbidrag	X
6	Sammenhæng med RFG	X
7	Skift af gasleverandør	X
8	Afregningsgrundlag	X
9	Procedure for restance og sikkerhedsstillelse	X
10	Måling	X

Punkterne med *kursiv* angiver de elementer, der bliver behandlet i dette notat.

88. Nedenfor diskuteres og vurderes de af distributionsselskabernes metodeelementer, ET vurderer at have størst principiel betydning, på baggrund af selskabernes argumenter herfor.

Distributionsselskabernes tarifstruktur

89. Et væsentligt kendetegn ved en tarifstruktur er, i hvilken grad der i tarifieringen er en fordeling af kapacitets- og volumenbetaling. Kapacitetsbetaling relaterer sig til en (evt. på forhånd reserveret) kapacitet, hvor der via tarifieringen betales *uafhængigt* af den aktuelle transporterede mængde. Volumenbetaling relaterer sig til den faktiske transport af gas.

90. Distributionsselskabernes tarif er 100 % volumenbaseret. Kapacitetsselementet i tariffen er dermed 0. Før 1. januar 2004 var opdelingen ca. 60 % volumenbetaling og 40 % kapacitetsbetaling.

Distributionsselskabernes argumentation

91. Distributionsselskaberne anfører, at det kun er en mindre del af selskabernes driftsomkostninger (f.eks. vedligeholdelse og administration), der varierer med forbruget, eller kan henføres til den enkelte forbruger.

92. Selskaberne har anvendt en 100 % variabel betaling med ønsket om et gennemskueligt tarifieringssystem, der er nemt at administrere og kalkulere for markedsdelstagerne.

93. DONG Distribution fremhæver, at anvendelsen af et system med 100 % volumenbetaling ikke skal tages som udtryk for, at selskabet ikke på et senere tidspunkt vil indføre et mere fleksibelt og markedsorienteret system, f.eks. ved at indføre et kapacitetselement baseret på puljet kapacitetsbestilling. NGF anfører, at der ikke bør være et kapacitetselement i tarifieringen, før der er kapacitetsproblemer i systemet.

Andre oplysninger ET finder relevante

94. Den rene volumenbaserede tarif skal ses i sammenhæng med åbningen af markedet den 1. januar 2004, hvor distributionsselskaberne forinden havde drøftet valg af markedsmodel med aktørerne. Den drøftede problemstilling gik på, om der i det liberaliserede danske naturgasmarked burde etableres en markedsmodel med kapacitetsbetalingselement - herunder med mulighed for at gasleverandøren kunne pulje sin kapacitetsbestilling og betaling for kapacitet i distributionsnettet (puljemulighed kan derved give en forholdsmæssig mindre kapacitetsbetaling samlet set).¹⁸

---

¹⁸ Det er opbygningen af en kundeportefølje bestående af kunder med forbrug på forskellige tidspunkter, der kan give en puljefordel af kapacitet, idet der kan bestilles mindre kapacitet samlet set som følge af samtidighedsfaktoren.

95. ETS har fulgt disse drøftelser. Flere aktører har anført, at en markedsmodel med kapacitetsbetaling og mulighed for at pulje kapacitet i distributionsnettet i et mere modent og velfungerende marked ville være velegnet til at fremme konkurrencen og en effektiv udnyttelse af distributionsnettet. En række aktører pegede imidlertid på, at særligt i en kortere eller længere overgangsfase kunne en model med kapacitetsbetaling og puljefordel indeholde barrierer for markedsåbningen.

96. Flere aktører pegede således på, at i en model med mulighed for at pulje kapacitet, ville den eksisterende og dominerende leverandør have en væsentlig fordel på markedet i forhold til andre leverandører uden opbyggede kundeporteføljer.

97. Distributionsselskaberne vurderede, at hvis konkurrencen skulle opnå de bedste betingelser ved markedsåbningen, skulle aktørerne stilles lige. Distributionsselskaberne besluttede på den baggrund ikke at opkræve kapacitetsafgift i 2004 (og senere heller ikke i 2005), således at der ikke ville være nogen puljefordel at opnå.

ETs begrundelse

98. ET bemærker hertil, at den rene volumenbaserede tarif blev indført for at de nye aktører på markedet – både store og små - ikke blev stillet dårligere end specielt den dominerende aktør på markedet, DONG Naturgas.

99. Den rene volumenbaserede tarif er primært indført af hensyn til markedets ønsker herom og for hurtigt at få et velfungerende marked for naturgas. ET finder dette i overensstemmelse med NGFLs formål om et velfungerende naturgasmarked og formålet med at fremme konkurrence på markeder for handel med naturgas, jf. NGFLs § 1.

100. Endvidere lægger ET vægt på, at formålet med at indføre den rene volumenbaserede tarif er ønsket om et tarifieringssystem, der er enkelt at administrere og kalkulere for markedsdeltagerne i forbindelse med den fulde åbning af naturgasmarkedet.

101. ET finder i øvrigt, at en vurdering af en given tarifstruktur bør ses i kombination med øvrige væsentlige metodeelementer som f.eks. bloktariffen, hvor ET finder, at bloktariffen er i overensstemmelse med NGFLs § 37, stk. 2, om at priserne skal fastsættes i forhold til hvilke omkostninger de enkelte brugere giver anledning til, se punkt 119 nedenfor.

102. Endelig skal ET pege på, det er ETs opfattelse, at forhold omkring en tarifstruktur kan ændre sig over tid i lyset af markedsudviklingen, omkostningsstrukturen, evt. kapacitetsbegrænsninger og naturgassens konkurrencesituation.

103. Det er samlet set ETs vurdering, at en ren volumenbaserede tarifstruktur ikke er i strid med NGFL, jf. NGFLs § 1, § 18, stk. 2, § 37, stk. 2 og de alm. bemærkninger. ET følger dog løbende udviklingen af markedet, herunder også forholdet omkring tarifstruktur.

Forskelle i tarifstruktur mellem Gastra og distributionsselskaberne

104. Som det fremgår af ovenstående om distributionsselskabernes tarifstruktur og punkt 28 ff., om Gastras tarifstruktur, har ET vurderet, at såvel Gastras tarifstruktur med en kombineret kapacitets- og volumenbetaling og distributionsselskabernes tarifstruktur med ren volumenbaseret betaling ikke er i strid med NGFL.

105. Til det skal ET bemærke, at det er ETs opfattelse, at flere forskellige tarifstrukturer som udgangspunkt kan rummes indenfor NGFLs bestemmelser.

106. For det første er det forskellige bestemmelser, der er anvendt i forhold til distribution og transmission, hvilket bl.a. skyldes, at der er forskel på selskabernes kundegrupper. Samtidig finder ET, at der ved vurdering af en tarifstruktur ikke skal ses på tarifstrukturen isoleret, men på et selskabs samlede bestemmelser om adgang til og brug af et system. Det er de samlede bestemmelser og samspil mellem disse, der i sidste ende angiver, om der er fleksibel og rimelig adgang til et givent system.

107. ET skal her pege på, at det i Gastras system er muligt at reservere transportkapacitet ned til en dags varighed. Dette giver fleksibilitet ved brug af systemet. Endvidere er det muligt at handle med både kapacitet, naturgas og balancebånd, jf. også punkt 34 ovenfor. Disse aspekter skal også inddrages ved en vurdering af Gastras tarifstruktur med en kombineret kapacitets- og volumenbetaling.

108. For Gastras vedkommende er det endvidere af betydning, at det direkte fremgår af NGFLs bemærkninger (§ 38), at der ved en vurdering af Gastras prisfastsættelse skal tages hensyn til forhold på tilsvarende markeder. Her er det af betydning, at der på de tilsvarende markeder i EU også gælder en høj grad af kapacitetsbetaling. I Gastras system skal der i øvrigt, af hensyn til et velfungerende naturgasmarked på europæisk plan, tages højde for transitkunder.¹⁹

109. For så vidt angår distributionsselskaberne var et væsentlig argument for den rene volumenbaserede tarif hurtigere at kunne få et velfungerende marked, ved ikke at stille de nye aktører på markedet dårlige end de dominerende aktører på markedet, jf. ovenfor punkt 98.

---

¹⁹ Transitkunder transporterer naturgas gennem Danmark, f.eks. til Sverige, men også fra Nordsøen og ned til den tyske grænse.

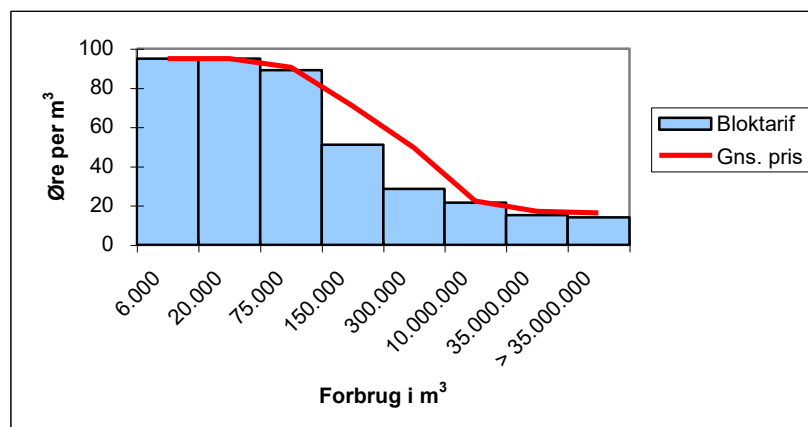
110. Det ses, at der er mange aspekter at tage hensyn til ved vurdering af en given tarifstruktur. Det er ikke entydigt, hvilken tarifstruktur der er optimal. Endvidere er det ETs opfattelse, at forhold omkring en optimal tarifstruktur kan ændre sig over tid i forhold til udviklingen af markedet – både i Danmark og på europæisk plan.

111. På den baggrund forbeholder ET sig ret til at tage forhold omkring tarifstruktur op til vurdering på et senere tidspunkt, såfremt det findes nødvendigt af hensyn til udviklingen på markedet.

Distributionsselskabernes bloktarif

112. En bloktarif er kendetegnet ved flere forhold. Tariffen er inddelt i forskellige pristrin alt efter, hvor stort et forbrug en kunde har, men alle kunder betaler for de dyre første trin. Distributionstariffen er kontinuert faldende ved stigende forbrug. Figur 1 viser de forskellige ”blokke” samt den gennemsnitlige pris ved forskellige forbrugsstørrelser.

Figur 1 – eksempel på bloktarif

Kilde: DONG Distribution

Distributionsselskabernes argumentation

113. Samtlige selskaber har valgt en volumenbaseret bloktarif, hvor alle kunder betaler den høje tarif for de første kubikmeter. Størrelsen af tariffjerne og mængdeintervallerne baserer sig på, at alle forbruger kategorier som minimum betaler de direkte henførbare omkostninger, så krydssubsidiering undgås. Derudover baserer størrelsen af tariffjerne sig på naturgassens konkurrenceevne med alternative brændselsmuligheder, primært olie.

114. Det er ifølge selskaberne afgørende, at tariffen opfattes som konkurrencedygtig for det størst mulige antal kunder, så tarifsætningen bidrager til så stor naturgasafsalgning som muligt, til gavn for alle brugere af systemet. Det skyldes, at niveauet for tariffjerne er afhængigt af, hvor mange kubikme-

ter der transporteres. Princippet om konkurrencedygtighed behandles nedenfor i punkt 125 ff.

115. Større forbrugere oplever ved en bloktarif en faldende marginalpris på transport af naturgas, hvilket afspejler, at de afholdte investeringer pr. m³ generelt falder med størrelsen af forbruget.

116. NGF påpeger, at bloktariffen bl.a. tager hensyn til, at forskellige kundetyper skal betale forskellig distributionsbetaling afhængigt af de specifikke og reelle omkostninger, der er forbundet med at være distributionskunde. Omkostningen for NGF er faldende pr. m³ ved stigende årlige forbrugsvolumener.

ETs begrundelse

117. ET bemærker, at bloktariffen indebærer faldende marginale distributionsstariffer kombineret med en kontinuert faldende gennemsnitlig transportbetaling ved stigende transportforbrug. Bloktariffen har dermed ikke de samme knækproblemer, som f.eks. en trappetarif, hvor prisen fastsættes som en funktion af kundens samlede transporterede mængde opdelt på intervaller. Ved en trappetarif betaler alle kunder således ikke de dyre første trin, som ved bloktariffen.

118. Ulemperne ved en trappetarif er, at trappetariffen kan give incitamenter til, at en kunde, hvis forbrug ligger tæt på et billigere trin på trappetariffen, øger sit forbrug unødvendigt for at få en billigere tarif samlet for alle de forbrugte kubikmeter. Denne tarif synes umiddelbart ikke i overensstemmelse med NGFL for så vidt angår samfundsøkonomi og miljømæssige hensyn, jf. NGFLs § 1.

119. For mindre kunder ligger den gennemsnitlige transportpris/distributionsstarif på 0,95 kr. per transporteret m³, mens de største kunder betaler en gennemsnitspris på ca. 0,20 kr. per transporteret m³. Tarifforskellen kan bl.a. begrundes i, at mindre kunder (oftest villakunder med varmemeforbrug) typisk vil have en mindre optimal udnyttelse af nettet i forhold til investeringen sammenlignet med større kunder (industri/kraftvarmeværker).²⁰ Dette vurderes at være i overensstemmelse med NGFLs § 37, stk. 2 om at priserne skal fastsættes efter rimelige, objektive og ikke-diskriminerende kriterier i forhold til, hvilke omkostninger de enkelte brugere giver anledning til.

---

²⁰ Omkostninger ved at anlægge systemet er typisk faldende pr. transporteret mængde. Eksempel: Såfremt investeringsomkostningerne ved at anlægge en stikledning til en lille kunde sættes til 100, er investeringsomkostningerne ved at anlægge en stikledning til en kunde med 25 gange så stort forbrug ikke 25 gange større, men noget mindre. Investeringen pr. transporteret m³ mindskes dermed ved større forbrug.

120. Den faldende transportpris pr. transporteret mængde fremmer en øget transport. En øget transport af naturgas vil, alt andet lige, muliggøre lavere distributionstariffer, da de faste omkostninger (der ikke varierer med den transporterede mængde) kan blive fordelt på flere transporterede m³.

121. En øget transport giver fra et samfundsøkonomisk synspunkt en bedre udnyttelse af den foretagne investering samtidig med at naturgassen fortrænger olien, som er et mindre miljøvenligt brændsel. Det synes således også i overensstemmelse med NGFL ud fra et samfundsmæssigt synspunkt, at distributionstariffen er udformet, som en bloktarif, jf. NGFL § 1 og de alm. bemærkninger.

122. Som det fremgår af næste afsnit om naturgassens konkurrencesituation i forhold til olie, indgår distributionstarifferne overfor de enkelte kundegrupper som en justerbar parameter, der er med til at sikre, at naturgassen forbliver konkurrencedygtig overfor de enkelte kundegrupper.

123. I den forbindelse skal det fremføres, at det bør være et ufravigeligt princip for tariffastsættelsen, at enhver kunde afholder de variable omkostninger, der er forbundet med forsyning af kunden samt en passende andel af de faste omkostninger, så det sikres, at alle kunder bidrager til drift og vedligeholdelse samt til afdrag og forrentning af de gennemførte investeringer.

124. Alt i alt vurderer ET, at en bloktarif forekommer at være i overensstemmelse med NGFL, lovens intentioner og den aktuelle markedssituation, jf. NGFLs § 1, § 37, stk. 2 og de alm. bemærkninger.

Naturgassens konkurrencesituation i forhold til alternative brændsler

125. Princippet om i tarifiering at tage hensyn til alternative brændsler betyder, at der i tarifieringen, udover et omkostningselement, er taget højde for naturgassens konkurrencedygtighed i forhold til alternative brændsler.²¹

Distributionsselskabernes argumentation

126. Selskaberne begrundet hensynet til alternative brændsler med, jf. ovenstående, at det er afgørende, at tariffen opfattes som konkurrencedygtig for det størst mulige antal kunder, så tarifsætningen bidrager til så stor naturgasafsætning som muligt til gavn for alle brugere af systemet.

127. NGF anfører hertil, at ingen kunder eller kundetyper i princippet bør omfattes af distributionstariffer, der får dem til at fravælge naturgas. Det skyldes, at såfremt kunder bidrager til den samlede overordnede indtjening, er dette en fordel for alle kunder, da tarifniveauet er afhængigt af, hvor

---

²¹ Naturgassen er – modsat el – udsat for konkurrence af anden brændselstype, primært olie.

mange kubikmeter naturgas der transporteres. Selskaberne argumenterer endvidere, at ved i tarifieringen at inddrage hensynet til naturgassen konkurrencesituation, sikres, at tariffen opfattes som konkurrencedygtig af det størst mulige antal kunder.

128. DONG Distribution fremhæver, at udsving i oliepriserne samt ændringer i prisforholdet mellem de forskellige olieprodukter betyder, at der kan være behov for at justere distributionstarifferne for de enkelte kundegrupper. Det er derfor ikke givet, at en tarifstruktur der vurderes optimal i én periode også er optimal i den efterfølgende periode.

ETs begrundelse

129. Det er ETs opfattelse, at det er i overensstemmelse med NGFLs § 1 og de alm. bemærkninger i en tarifiering at tage hensyn til alternative brændsler, da formålet med dette hensyn er – via så mange forbrugere koblet på nettet som muligt - at sikre udbredelsen af naturgas samt sikre en så billig transportpris som mulig. Et hensyn til alternative brændsler i tarifieringen bidrager dermed til at sikre, at så mange som muligt vælger naturgas, hvilket understøtter en effektiv udnyttelse af systemet (herunder også miljømæssige hensyn).

130. ET finder derfor, at en vis differentiering mellem kundegrupper er i overensstemmelse med NGFL, såfremt formålet hermed er at udnytte systemet bedst muligt og få så meget naturgas gennem systemet som muligt. Det er ETs vurdering, at uanset hensynet til alternative brændsler, skal den endelige forbruger som minimum dække de direkte henførbare omkostninger i forbindelse med transporten af naturgas og en passende andel af de faste omkostninger, så alle forbrugere bidrager til drift og vedligeholdelse af systemet samt til afdrag og forrentning af de gennemførte investeringer. Dermed undgås krydssubsidiering. Hensynet til alternative brændsler må endvidere ikke betyde, at tarifieringen overfor de enkelte kundegrupper på anden måde bliver urimelig eller diskriminerende, jf. NGFLs § 37, stk. 2.

Distributionsselskabernes gebyrmetoder

131. Med gebyrer mener ET her bl.a.

- En betaling for en særskilt ydelse (f.eks. rykkergebyr, gebyr for lukning, oplysning af historiske forbrugsdata)
- En særlig betaling, der relaterer sig til en bestemt kundetype (f.eks. kokekundegebyr som gælder for kunder med et forbrug på ca. 25 m³ pr. år (villakunde bruger ca. 1800 m³), se punkt 135 nedenfor)
- En betaling for en bestemt anvendelse af systemet (f.eks. tryktillæg)
- En betaling der relaterer sig direkte til det at være kunde (slutkundegebyr/abonnementsbidrag).

132. Begrebet gebyr skal således fortolkes bredt i denne sammenhæng, men generelt gælder det om gebyr, at det er en betaling for en *enkelt* særskilt ydelse.

133. ET vil i sin vurdering udelukkende se på, hvilke generelle principper, der bør gælde. ET har dog vurderet en enkel konkret gebyrmetode hos HNG/MN. Men overordnet set gælder, at de konkrete gebyrtyper og gebyrstørrelser samt detaljerede bestemmelser om gebyrerne må komme an på en konkret bedømmelse - evt. ved en klagesag.

Distributionselskabernes argumentation

134. Selskaberne har i priserne for de særskilte ydelser, der ligger ud over forpligtelserne i henhold til de gældende distributionsbetingelser, taget udgangspunkt i de forbundne omkostninger ved levering af ydelsen. NGF gør opmærksom på, at selskabet indtil videre har valgt at begrænse omfanget og administrationen af gebyrer for ydelser, der er en følge af nye processer i forbindelse med etableringen af det liberaliserede gasmarked. Betaling heraf er indeholdt i NGFs distributionstariffer.

135. HNG/MN har et særligt gebyr ”kogekundegebyr”, hvilket ikke gælder de andre selskaber. Kogekundegebyret er ifølge HNG/MN en del af den gældende distributionstarif. Gebyret gælder for kunder med et årsforbrug på ca. 25 m³, der alene anvender naturgas til madlavning. For at sikre at disse kunder som minimum dækker de direkte henførbare omkostninger, fastsættes en fast årlig betaling. De øvrige forbrugere betaler de direkte henførbare omkostninger via tariffens variable betaling.

ETs begrundelse

136. Det er ETs opfattelse, at det for gebyrer eller betaling i øvrigt for særskilte ydelser må gælde, at betalingen herfor som udgangspunkt skal være omkostningsrelateret, jf. NGFL § 37, stk. 2. ET vil i en evt. senere konkret vurdering af et givent gebyr lægge vægt på, hvorvidt gebyret er omkostningsrelateret. I enkelte tilfælde kan det være hensigtsmæssigt, at der i et gebyr er visse incitamentslementer for f.eks. at fremme en velfungerende udnyttelse af systemet, jf. ovenfor punkt 52 om en række gebyrer i transmissionselskabet.

137. Endvidere finder ET, at det må gælde, at hver kunde som minimum skal bære de direkte henførbare omkostninger, de giver anledning til i relation til den specifikke ydelse, gebyret relaterer sig til. Det skal være et krav, at gebyrer eller anden særskilt betaling, der ønskes opkrævet, skal have direkte hjemmel i selskabernes leveringsbetingelser, og det skal være genomsigtigt. Ved gebyrfastsættelse bør der endvidere tages hensyn til gen-

nemsigtighed generelt, dvs. at det skal være tydeligt, hvorledes omkostningerne bliver båret af de enkelte kunder.

138. For så vidt angående HNG/MNs ”kogekundegebyr” er det ETs opfattelse, at det er i overensstemmelse med NGFL § 37, stk. 2, at der for kunder med et meget lavt forbrug gælder et særligt gebyr, der skal sikre, at disse kunder som minimum dækker de direkte henførbare omkostninger. Det fremgår af de alm. bemærkninger til NGFL om distribution, at den enkelte bruger af nettet som minimum skal bære de omkostninger, der direkte kan henføres til brugeren.

139. ET finder derfor, at HNG/MNs argumenter for at opkræve den faste betaling er i overensstemmelse med NGFL. ET bemærker hertil, at ET ikke har taget stilling til det konkrete gebyrniveau eller afgrænsningen af, hvornår der skal betales ”kogekundegebyr”. Dette må komme an på en eventuel konkret vurdering.